

حق دسترسی به اطلاعات در «سیستم ثبت مالکیت صنعتی» ایران

نسرین طباطبائی حصاری*

استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران (مؤسسه حقوق تطبیقی)

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۴/۲ - تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۷/۲۳)

چکیده

غایت هر سیستم ثبت مالکیت صنعتی است که ابزاری برای «ارائه اطلاعات صحیح و دقیق» و «حمایت» فراهم کند. از مجموع این دو کارکرد سیستم ثبت مالکیت صنعتی تحت عنوان «حق دسترسی به اطلاعات» یاد می‌شود. با توجه به تنوع سیستم‌های ثبت مالکیت صنعتی چه در مرحله ثبت اولیه و چه در مرحله ثبت تغییرات و تحولات صورت‌گرفته بعدی (ثبت ثانویه)، این سؤال مطرح می‌شود که کدام یک از این سیستم‌ها بهتر می‌توانند دستیابی به حق مزبور را ممکن سازند؟ و در نهایت «حق دسترسی به اطلاعات» در نظام ثبت مالکیت صنعتی ایران تا چه حد تأمین شده است؟ در پاسخ به این پرسش‌ها، پژوهش حاضر با نگاهی تطبیقی و تحلیلی، دو بعد حق مزبور یعنی «جمع‌آوری اطلاعات و حقایق» و «بازیابی اطلاعات» را مورد توجه قرار داده و به این نتیجه دست یافته است که از میان دو سیستم ثبت اعلامی و ثبت تحقیقی موجود در مرحله ثبت اولیه، سیستم ثبت تحقیقی به‌علت «فرض اعتبار اطلاعات» می‌تواند حق دسترسی به اطلاعات را تأمین کند و در خصوص سیستم‌های ثبت ثانویه نیز با پذیرش مفهومی از «ثبت مالکیت صنعتی» که مبتنی بر فهم گسترده‌ای از کارکردهای ثبت است و به دو روش ایجاد و تأییدی اعمال می‌شود، حق مزبور تأمین می‌شود. نظام ثبت ایران با پذیرش سیستم ثبت تحقیقی در مرحله ثبت اولیه و سیستم ثبت تأییدی در مرحله ثبت ثانویه در قانون ثبت ا.ط.ع. ۱۳۸۶ حق دسترسی به اطلاعات را در بعد «جمع‌آوری حقایق و اطلاعات» تأمین کرده است. لکن در خصوص بعد دوم یعنی «بازیابی اطلاعات»، با وجود تأمین آن در این قانون، نحوه اعمال آن با توجه به آیین‌نامه اجرایی دارای ایراد است.

واژگان کلیدی

امنیت معاملات، بازیابی اطلاعات، حقوق مالکیت فکری، حقوق ثبت، سیستم ثبت تحقیقی، سیستم ثبت اعلامی.

*Email: nasrintaba@ut.ac.ir

۱. مقدمه

زمانی می‌توان انتظار داشت که حقوق مالکیت صنعتی توسط همه اشخاص محترم شمرده شده و نقض نشوند که «عمومیت» یابند و «اطلاع‌رسانی دقیق و صحیح» در مورد آنها برای آگاهی همه اشخاص از «وجود» و دامنه آنها صورت گیرد. این «کارکرد عمومیت دادن و اطلاع‌رسانی» معمولاً توسط سیستم‌های ثبت مالکیت صنعتی تأمین می‌شود (Kelli et al., 2016: 9) تا با ارائه اطلاعات دقیق در مورد این حقوق به اشخاص ثالث، زمینه انجام معاملات ایمن را فراهم کند. همین کارایی سیستم ثبتی، سبب شده در بیشتر نظام‌های حقوقی شروع حمایت قانونی از «مالکیت صنعتی» و دارنده آن مستلزم تکمیل فرایند ثبت باشد (Kelli, 2015:48)، زیرا امنیت معاملات حقوقی بر «قابلیت اعتماد اطلاعاتی» مبتنی است که ثبت می‌شود. از این رو ثبت و ضبط اطلاعات در دفاتر عمومی و قابل دسترسی که توسط مقام بی‌طرفی نگهداری شود، روش بهتری برای رفع نیاز مذکور است. این امر غایت همه نظام‌های ثبتی در تمامی حوزه‌های مورد ثبت از جمله مالکیت صنعتی است که سیستم ثبتی ابزار «ارائه اطلاعات صحیح و دقیق» و «حمایت» را فراهم کنند (Simler & Delebecque, 2009: 723).

بررسی تطبیقی مقررات ثبتی کشورهای مختلف از یک سو و توجه به نیازهای جامعه به منظور برخورداری از امنیت معاملات و حمایت قانونی از منافع اشخاص ثالث از طریق ارائه اطلاعات دقیق و معتبر (AIPPI, 2006: 549) از سوی دیگر، نشان می‌دهد کارکردهای بنیادین «اطلاع‌رسانی و پیشگیری از تعارضات و دعاوی» (Palmer, 1998: 90-91) و کارکرد «حمایتی و قدرت اثباتی» اطلاعات ثبت‌شده، کارکردهای حقوقی مورد انتظار از سیستم ثبتی در همه حوزه‌ها از جمله مالکیت صنعتی است (Dagot et Frémont, 2003: 15)؛ بدان معنا که از یک سو، سیستم ثبتی «یک نهاد انتظامی با ویژگی اداری»^۱ است که اطلاعات مربوط به وضعیت مدنی مالکیت مورد ثبت و تغییرات آنها (نقل و انتقالات مالکیت صنعتی و مجوزهای بهره‌برداری...) را باید تعیین و تضمین کند و از این طریق از تعارضات میان اشخاص جلوگیری کرده و نظم عمومی را از طریق تعیین هویت دارنده حق، ماهیت حق و فراهم کردن نظام اطلاعاتی متمرکز در خصوص حقوق ثبت‌شده، حمایت کند. در این کارکرد متمرکز همه اطلاعات^۲ به‌طور صحیح و غیرقابل نقض و امکان دسترسی و دامنه آن مهم است. از سوی دیگر، سیستم ثبتی «یک نهاد حقوق مدنی»^۳ است که باید در خدمت اشخاص به‌منظور تضمین صحت اطلاعات آنها و اعطای قدرت اثباتی و فراهم کردن ادله و اسناد مالکیت و گواهی‌های متیقن به‌منظور حل و فصل تعارضات باشد و انتخاب یکی از ادعاهای متعارض در دعاوی مطروحه را فراهم

1. Institution de police`a caractère administratif
2. Centralization de renseignements
3. institution de droit civil

کند (Raynaud et Aubert, 1999: 4). از مجموع این دو نقش عمده نظام‌های ثبتی تحت عنوان «حق دسترسی به اطلاعات» یاد می‌شود. این نقش نظام ثبت مالکیت صنعتی، با وجود اهمیت آن در سیاست تقنینی این حوزه، توسط پژوهشگران حوزه حقوق مالکیت فکری کمتر مورد توجه واقع شده است و پژوهشی را نمی‌توان یافت که مستقیماً به این موضوع پرداخته باشد. پژوهش حاضر در پی آن است که با تبیین مفهوم دقیق حق دسترسی به اطلاعات در «سیستم ثبت مالکیت صنعتی» و بررسی ابعاد آن، سیستم‌های ثبتی مورد اعمال موجود در دنیا در حوزه مالکیت‌های صنعتی را مورد توجه قرار دهد و با تحلیل و ارزیابی آنها، سیستم‌های ثبتی را که دستیابی به حق مزبور را ممکن می‌سازند، مشخص کرده و سیستم ثبت مالکیت صنعتی ایران را از لحاظ تأمین حق مزبور تحلیل کند و به این پرسش پاسخ دهد که حق دسترسی به اطلاعات در نظام ثبت مالکیت صنعتی ایران تا چه حد تأمین شده است؟ امری که یکی از مبانی اصلی اتخاذ سیستم‌های ثبت مالکیت صنعتی است و بی‌توجهی به آن در وضع یا تفسیر مقررات سبب می‌شود نظام حقوقی از دستیابی به اهداف سیستم ثبت مالکیت صنعتی بازماند. برای پاسخ به پرسش‌های مزبور، ابتدا قلمرو مفهومی حق دسترسی به اطلاعات با دیدی تطبیقی و تحلیلی تبیین می‌شود و سپس ابعاد کارکرد مزبور یعنی دو بعد «جمع‌آوری حقایق و اطلاعات» و «بازیابی اطلاعات ثبت‌شده» تحلیل می‌شود.

۲. قلمرو مفهومی «حق دسترسی به اطلاعات» در سیستم ثبت مالکیت صنعتی

در فرایند انجام یک معامله اقتصادی همواره فرض می‌شود که متعاملین با ارائه اطلاعات ناقص و ناتمام و تقلب به‌منظور دستیابی به منافع بیشتر در قرارداد نسبت به طرف دیگر پیش می‌روند. رفتار فرصت‌طلبانه عاملان اقتصادی همراه با عدم تقارن و تناسب اطلاعات طرفین معامله، «هزینه‌های معامله» را در معاملات تجاری مانند انتقال حقوق مالکیت صنعتی یا اخذ مجوز بهره‌برداری از این حقوق، کسب اعتبار و استقرار مبتنی بر آنها افزایش می‌دهد (Byamugisha, 1999: 3-4). بنابراین از عمده‌ترین «هزینه‌های معاملاتی» در چرخه اقتصادی معاملات، «هزینه کسب اطلاعات قابل اعتماد و ایمن» است (Byamugisha, 1999: 3) و از این حقیقت ناشی می‌شود که اطلاعات ناقص‌اند و به‌طور نامناسبی توزیع شده‌اند و به دست آوردن آنها پرهزینه است. نقصان اطلاعات از ویژگی‌های اموالی هستند که نوعاً قیمتی به حساب می‌آیند. اطلاعات نامتقارن از این حقیقت ناشی می‌شود که مشابه اطلاعات، در دسترس طرف دیگر نیست (Byamugisha, 1999: 3-4). این نقصان اطلاعات گاهی در خصوص تشخیص صاحب حق بودن طرف معامله و میزان حق او مانند اطمینان از مالک بودن دارنده علامت

تجاری، دارنده حق اختراع و طرح صنعتی و اطمینان از واگذاری یا عدم واگذاری حق بهره‌برداری از حق مزبور یا علامت به دیگری و حدود آن مطرح می‌شود.

وجود نظام ثبتی که در آن اطلاعات جامع و صحیحی در خصوص حقوق مالکیت صنعتی ثبت شده وجود دارد و امکان دستیابی به این اطلاعات برای اشخاص ذی‌نفع فراهم است، طرفین معامله را قادر می‌سازد که به اطلاعات مشابه و متقارن دسترسی داشته باشند. همین مسئله سبب کاهش هزینه معاملاتی و امنیت معاملات از طریق کاهش اطلاعات غیرمتقارن و تبدیل آنها به سرمایه‌ای قابل اعتماد می‌شود (طباطبائی حصارى، ۱۳۹۴: ۳۲۳) و حقوق مالکیت صنعتی ثبت شده به چرخه وارد می‌کند (Byamugisha, 1999: 3-4). وجود این اطلاعات جامع در خصوص مالکیت صنعتی ثبت شده و ارائه آن به متعاملین ریسک وجود معامله یا حق معارض را از بین می‌برد. البته این اطلاعات زمانی می‌توانند مانع ریسک معاملاتی شوند که صحت آنها توسط بعد «حمایتی» سیستم ثبتی تضمین شود و به مراجعه‌کننده به سیستم مزبور این اطمینان را بدهد که اطلاعات ثبت شده صحیح و غیرقابل نقض‌اند. مجموع این دو نقش سیستم ثبتی یعنی وصف اطلاع‌رسانی و وصف حمایتی است که در سیستم‌های مختلف حقوقی «حق دسترسی به اطلاعات» نامیده می‌شود (Simler & Delebecque, 2009: 723).

بنابراین، سیستم ثبت مالکیت صنعتی به منظور دستیابی به هدف «تشخیص وضعیت حقوقی» مورد معامله، باید دارای سیستم اطلاعاتی باشد که موضوع و میزان حق، ماهیت حق و دارنده حق را تعیین کند تا بتواند در گام اول اطلاعات و آگاهی‌های لازم را به اشخاص ثالثی که با دارنده حق مالکیت صنعتی می‌خواهند وارد معامله شوند، ارائه کند. به این ترتیب می‌توان از اشخاص ثالث انتظار داشت که هیچ عمل حقوقی را که با آثار اعمال حقوقی ثبت شده راجع به حق مورد معامله در تعارض باشد انجام ندهند (Aynès & Crocq, 2003: 245). اگر اشخاص ثالث به وسیله حقوق عینی‌ای ملزم می‌شوند که در ایجاد آن دخالتی نداشته‌اند و مکلف‌اند به این حقوق احترام بگذارند و آن را نقض نکنند و معامله‌ای معارض با آن انجام ندهند، باید حداقل قادر به دست آوردن اطلاعاتی صحیح در مورد این حقوق باشند (Van Erp, 2013: 314). در گام دوم سیستم ثبتی دارای نقش فعال‌تری یعنی نقش حمایتی است (Aynès & Crocq, 2003: 245) که کارایی آن با ضمانت اجرای فقدان ثبت (که در بند دوم گفتار دوم این نوشتار به آن خواهیم پرداخت) رابطه تنگاتنگی دارد. این حمایت بیشتر از طریق رفع تعارضات موجود میان اعمال حقوقی ثبت شده و ثبت نشده در خصوص حق مالکیت صنعتی صورت می‌گیرد.

در خصوص دامنه و سطح دقت و درستی اطلاعاتی که باید در نظام ثبتی به ثبت برسند، ممکن است در خصوص یک نوع دارایی ثبت شده روش‌های متفاوتی در نظام‌های مختلف

اتخاذ شود (Palmer, 1998: 90). علاوه بر آن، گاهی ممکن است در خصوص انواع مختلف دارایی‌های ثبت شده حسب نوع دارایی‌ها (مادی (ملک) یا غیرمادی (مالکیت‌های صنعتی مانند حق اختراع و علامت تجاری) روش‌های متفاوتی در خصوص تضمین سطح دقت و درستی اطلاعات ثبت شده به کار گرفته شود. مثلاً در خصوص ثبت اولیه حقوق مالکیت صنعتی برخی نظام‌های حقوقی بدون هیچ رسیدگی ماهوی نسبت به ثبت اقدام می‌کنند که در چنین صورتی گواهی ثبت به هیچ وجه در خصوص رعایت شرایط ماهوی حق ثبت شده سندیت ندارد و صرفاً اماره‌ای بر مالک متقاضی یا موکل اوست (م ۳۶ ق. ش. ع. ا. ۱۳۱۰) که خلاف آن قابل اثبات است. در نتیجه چنین سیستمی نمی‌تواند هیچ تضمینی در خصوص صحت اطلاعات ثبت شده ارائه دهد. لکن برخی نظام‌های حقوقی دیگر مانند ایران و آمریکا (حبیبی و بهادری، ۱۳۹۶: ۵۶۶)، اتحادیه اروپا و ژاپن پیش از ثبت مالکیت صنعتی به بررسی ماهوی می‌پردازند و صحت و سقم آن را بررسی می‌کنند (بهادری، ۱۳۹۵: ۱۹۵).

نکته درخور توجه در خصوص «انتخاب روش‌های ثبت اطلاعات حقوق مالکیت صنعتی» و «دامنه اطلاعات مورد ثبت» توسط کشورهای مختلف آن است که از منظر امنیت معاملات، این اطلاعات باید برای کاهش خطرهایی کافی باشد که دارنده حق یا اشخاص ثالث مانند انتقال‌گیرنده، بهره‌بردار با آنها مواجه می‌شوند. بنابراین در نظام ثبتی باید اطلاعاتی موجود باشند که در مدیریت ریسک معاملات مؤثرند و مانع بسیاری از دعاوی حقوقی می‌شوند. در حقیقت مختصات اطلاعات ثبت شده و قلمرو آنها از ابعاد مهم حق دسترسی به اطلاعات در سیستم ثبتی است. باید دامنه هر حق ثبت شده و میزان مالکیت مالک و سایر اشخاص دارای حق نسبت به آن مشخص باشد، زیرا اگر دامنه حقوق مالکانه و نوع و قلمرو حقوقی که اشخاصی غیر از مالک نسبت به حق مالکیت صنعتی دارند (مانند حقوق ناشی از اعطای مجوز بهره‌برداری انحصاری) مشخص نباشد، اشخاص ثالث هنوز با مراجعه به سیستم ثبتی به اندازه کافی دارای اطلاعات نخواهند بود (van Erp, 2013: 314).

اطلاعات مورد نیاز برای کاهش عدم تقارن اطلاعات و کاهش ریسک اقتصادی معاملات باید از همه حقوق در خصوص آن مال پرده بردارد، به گونه‌ای که به طور مثال، منتقل‌الیه، بهره‌بردار و وام‌دهنده بتوانند وضعیت حقوقی حق مورد معامله را در سطح مطلوبی از اطمینان مشخص کنند، و الا ممکن است میان حقوق آنها و سایر حقوقی که قبلاً برای اشخاص دیگر نسبت به همان حق به وجود آمده لکن وسیله‌ای برای اطلاع از آنها وجود نداشته است، ایجاد تعارض شود. بنابراین، اطلاعات ثبت شده باید کیفیت مطلوبی برای مدیریت ریسک داشته و قابل اعتماد باشند (Palmer, 1998: 90). به منظور دستیابی به کیفیت مطلوب، سیستم‌های ثبتی ممکن است از گروه‌های حرفه‌ای و داوران و ارزیابان فرایند ثبت استفاده کنند که ریسک

مواجهه با حقوق ثبت شده نامعتبر و «نرخ خطا» را کاهش می‌دهد. البته اتخاذ نظام ثبتی که در آن همه اطلاعات وارده به دقت بررسی شوند، گران و دشوار است. لکن باید توجه داشت که تفکر پنهان در ورای این شیوه مثلاً در حوزه ثبت اختراع، آن است که جامعه نمی‌خواهد هزینه‌های ناشی از ثبت اختراعات نامعتبر را تحمل کند و نرخ بالای هزینه‌های اجتماعی ناشی از اطلاعات نادرست ثبت شده برای توجیه هزینه‌های داشتن یک «اداره ثبت واقعی» که اطلاعات صحیح را ثبت کند، کافی است (Merges, 1999: 593).

۳. جمع‌آوری حقایق و اطلاعات

«حق دسترسی به اطلاعات» دارای دو بعد «جمع‌آوری حقایق و اطلاعات» و «دسترسی به اطلاعات ثبت شده» است که تأمین هر دو باید مورد توجه نظام حقوقی قرار گیرد.

۳.۱. جمع‌آوری حقایق و اطلاعات اولیه

۳.۱.۱. مفهوم

در آغاز ورود اطلاعات در مورد یک مال یا حق جدید در سیستم ثبتی، روشی دقیق برای جمع‌آوری و ثبت همه اطلاعات در خصوص آن مال یا حق و نوع آن (اعم از حق اختراع یا علامت تجاری و...)، دارنده و ماهیت حق لازم است. این فرایند، جمع‌آوری اطلاعات و حقایق اولیه نام دارد، زیرا اطلاعات در خصوص یک حق برای اولین بار وارد سیستم ثبتی می‌شود. در این فرایند همه حقوق و تعهدات در خصوص یک حق مالکیت صنعتی به ثبت می‌رسد. معمولاً دادگاه‌ها در به پایان رساندن نتایج این فرایند- در جایی که در خصوص حقوق موجود اختلاف است (اعتراض‌های ثبتی)- نقش مهمی بازی می‌کنند. البته این امر تا حدی از طریق روش‌های اداری جایگزین نظام قضایی می‌تواند جایگزین شود (Zevenbergen, 2014: 18). در نظام حقوقی ایران، ارائه حقوق انحصاری و شروع حمایت از دارنده حق اختراع، طرح صنعتی و علامت تجاری علی‌الاصول منوط به ثبت حقوق مزبور نزد اداره کل امور مالکیت صنعتی است. از این رو دارنده حق، به منظور برخورداری از حمایت‌های قانونی و حقوق انحصاری مذکور در این قانون و جلوگیری از تجاوز دیگران به حق خود، اقدام به ثبت اولیه می‌کند و در نتیجه زمینه کارکرد اطلاع‌رسانی سازمان ثبت در حوزه مالکیت‌های صنعتی از طریق جمع‌آوری حقایق و اطلاعات اولیه در خصوص یک حق مالکیت صنعتی فراهم می‌شود. مقنن، ثبت همه اطلاعات در مورد حقوق مالکیت صنعتی از جمله اسم و نشانی و تابعیت مالک و مخترع یا طراح، مدت حمایت، مشخصات طرح، حق اختراع و علامت تجاری... را در دفاتر ثبت حق اختراع، طرح صنعتی و علامت تجاری لازم دانسته (مواد ۳۱، ۸۷ و ۱۲۸ آیین‌نامه اجرایی) و آگاهی این اطلاعات و تغییرات آن را در روزنامه رسمی در قانون و آیین‌نامه

اجرائی آن پیش‌بینی کرده است. این امر موجب آگاهی اشخاص ثالث از اطلاعات ثبت شده و امکان دستیابی به این اطلاعات می‌شود. علاوه بر آن، در به پایان رساندن فرایند ثبت اولیه اطلاعات مربوط به حقوق مالکیت صنعتی، روش‌های اداری جایگزین سیستم قضایی نیز در نظام حقوقی ایران پیش‌بینی شده است. در فرایند ثبت اولیه علامت تجاری (م ۳۷ و ۳۸ ق.ث.ا.ط.ع) و علامت جمعی (م ۴۱ ق.ث.ا.ط.ع) موعدی به منظور اعتراض هر ذی‌نفع در نظر گرفته شده است. هرچند برخلاف علامت تجاری، به چنین شیوه‌ای در فرایند ثبت حق اختراع و طرح‌های صنعتی در ق.ث.ا.ط.ع. مصوب ۱۳۸۶ اشاره‌ای نشده است، لکن این شیوه اعتراض در فرایند ثبت حق اختراع (م ۳۷ و ۳۸ ق.ث.ا.ط.ع) و طرح صنعتی (م ۱۰۱ آ.ا. ق.ث.ا.ط.ع) در آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور مصوب ۱۳۸۷ (صرف‌نظر از ایرادات حقوقی وارد بر آن) پیش‌بینی شده است.

۳.۱.۲. سیستم‌های ثبت اولیه مالکیت صنعتی

در ثبت اولیه حقوق مالکیت صنعتی دو شیوه «ثبت تحقیقی یا پیش‌آزمایش» و «ثبت اعلامی» توسط نهادهای مسئول ثبت در دنیا به کار می‌رود. برخی نظام‌های حقوقی براساس صرف ادعای مخترع و بدون هیچ رسیدگی ماهوی و به صرف رعایت شرایط شکلی اظهارنامه نسبت به ثبت اختراع وی اقدام می‌کنند (امامی، ۱۳۹۰: ۴۵۷-۴۵۶) که در چنین صورتی ورقه اختراع به‌هیچ‌وجه در خصوص قابل استفاده بودن یا جدید بودن یا حقیقی بودن اختراع سندیت ندارد و بر مخترع واقعی بودن متقاضی یا موکل او دلالت نمی‌کند (ماده ۳۶ ق.ث.ع.ا)، در نتیجه چنین سیستمی هیچ تضمینی در خصوص صحت اطلاعات ثبت شده ارائه نمی‌دهد. لکن در برخی نظام‌های حقوقی دیگر پیش از ثبت، موضوع اختراع هم از نظر شکلی و هم از نظر وجود شرایط ماهوی مقرر در قانون بررسی شده (امامی، ۱۳۹۰، ۴۵۸) و صحت و سقم آن مطالعه می‌شود. این فرایند به‌ویژه در حوزه ثبت اختراع ممکن است زمانی طولانی را برای بررسی صحت و سقم ادعای مخترع بطلبد. در این نظام سعی می‌شود که اختراع پیش از ثبت به صورت محرمانه نگهداری و حق تقدیمی برای ثبت، جهت متقاضی منظور شود و اگر ادعای مخترع مقرون به صحت تشخیص داده شد، نسبت به ثبت از تاریخ تقاضا و چنانچه ادعای مخترع صحت نداشته باشد، نسبت به رد اختراع اقدام می‌شود.

برخی کشورها در زمینه‌های مختلف مالکیت صنعتی ممکن است حسب مورد روش اعلامی یا تحقیقی را اتخاذ کنند. مثلاً در سوئیس، در مورد اختراعاتی که در زمینه ساعت و دارو انجام می‌گیرد، روش تحقیقی و در سایر زمینه‌ها با استفاده از روش اعلامی نسبت به ثبت اقدام می‌شود. همین مسئله سبب شده است که برخی حقوقدانان (حبیبی، ۱۳۹۴، ص ۲۳) از روش

سومی به نام روش مختلط در حوزه ثبت مالکیت صنعتی نام ببرند. اما به نظر می‌رسد در چنین فرضی نمی‌توان قائل به وجود روش مختلط تحت عنوان روشی مجزا در ثبت مالکیت‌های صنعتی شد، زیرا زمانی می‌توان روش مختلط را نوعی روش یا سیستم مستقل ثبتی محسوب کرد که در ثبت یک نوع مالکیت صنعتی مثلاً ثبت اختراع در حوزه ساعت روشی استفاده شود که برخی ویژگی‌های روش اعلامی و تعدادی از ویژگی‌های روش تحقیقی را داشته باشد و از ترکیب هر دو روش برای جلوگیری از معایب روش دیگر ایجاد شده باشد.^۱ لکن اینکه سیستم ثبت مالکیت صنعتی در برخی کشورها دوگانه است و در برخی انواع آن از شیوه تحقیقی و در ثبت برخی انواع دیگر از شیوه ثبت اعلامی استفاده می‌شود، نشان‌دهنده دیدگاه کثرت‌گرایی و دوگانگی روش ثبت مالکیت‌های صنعتی در این کشورهاست و نمی‌توان آن را یک سیستم و شیوه جدید در ثبت مالکیت‌های دانست.

در نگاه اول ممکن است استفاده از سیستم ثبت اعلامی در فرایند ثبت مالکیت صنعتی به‌ویژه برای نهاد مسئول ثبت که وظیفه اجرا و اعمال آن را به‌عهده دارد، کم‌هزینه‌تر و از نظر اقتصادی به‌صرفه‌تر به نظر بیاید و به همین علت مرجع و نهاد مسئول ثبت تمایل به اتخاذ این سیستم داشته باشد. ولی بررسی‌های دقیق‌تر، همان‌طور که در بند بعدی شرح داده شده است، نشان می‌دهد که این شیوه هزینه‌های اجتماعی بسیار زیادی را به جامعه تحمیل می‌کند و از منظر حق دسترسی به اطلاعات و ارائه اطلاعات دقیق و صحیح ایراد دارد.

استفاده از این سیستم در فرایند ثبت مالکیت صنعتی به‌ویژه حق اختراع منجر به آن خواهد شد که هر اختراع یا طرح صنعتی یا علامت تجاری به صرف ادعا یا تقاضای متقاضی و بدون بررسی شرایط ماهوی به ثبت برسد. امری که به عدم اطمینان به اطلاعات ثبت‌شده برای طرفین معامله و طرح دعاوی متعدد درباره حقوق ثبت‌شده و اعتبار یا عدم اعتبار آن منتج خواهد شد. این امر با کارکرد اطلاع‌رسانی ثبت و حق دسترسی به اطلاعات ثبت‌شده در تعارض است. این سیستم تقریباً در همان کشورها در حقوق مالکیت صنعتی به‌ویژه حق اختراع امتحان و رد شده است. مثلاً ایراد عمده قانون ثبت اختراع ۱۷۹۳ آمریکا که تا سال ۱۸۳۶ در این کشور اجرا می‌شد، آن بود که هر شخصی می‌توانست برای هر چیزی به صرف رعایت شرایط شکلی و پرداخت هزینه مورد نیاز، یک حق اختراع به‌دست آورد. مهم نبود که اختراع مزبور جدید نباشد یا قبلاً استفاده شده یا افشا شده باشد. تهدید به طرح دعوا علیه مالکان حق اختراع ظاهراً نامعتبر، برای به‌دست آوردن حق امتیازهای بسیار از هزاران نفر از

۱. مشابه همین بحث را در سیستم‌های ثبت مالکیت املاک می‌توان مشاهده کرد که ترکیب دو شیوه ثبت عینی و شخصی به ایجاد سیستم‌های ثبت مختلط که نوعی سیستم جدید برای ثبت یک ملک با مزایای هر دو شیوه ثبت عینی و شخصی است، در حوزه املاک منجر شده است (Dagot, & Frémont, 2003: 4).

کشاورزان، بازرگانان کوچک و صنعتگرانی کافی بود که برای آنها این امر واقعاً ارزان‌تر از هزینه‌های درگیر شدن در دعاوی گران و شاید ویرانگر بود. کنگره و صنعت این کشور به این نتیجه رسیدند که هزینه‌های اجتماعی ناشی از ثبت اختراع نامعتبر با سیستم اعلامی، در برابر منفعتی که این شیوه ثبت راحت برای مخترعان در پی دارد، بسیار زیاد است. دعاوی ثبت در اوایل قرن نوزدهم بسیار گران و پیچیده بودند و از آنجا که دادگاه‌ها در مسائل مربوط به فناوری آموزش ندیده بودند، ریسک اشتباه در محاکمه بسیار زیاد بود و این مسائل سبب رشد هزینه‌های اجتماعی ثبت اختراعات نامعتبر با سیستم ثبت اعلامی بود و موجب می‌شد سیستم ثبت اختراع بیشتر با رانت‌خواری و اعمال نفوذ مرتبط باشد و همین امر سبب تضعیف سیستم ثبت اختراع به‌عنوان یک مجموعه و در نتیجه کاهش انگیزه برای نوآوری می‌شد (Merges, 1999: 594-595).

همین ایرادات و هزینه‌های اجتماعی بسیار سبب شده است وجود سیستم تحقیقی در فرایند ثبت مالکیت صنعتی بسیاری از کشورها توجیه شود، زیرا برای مثال در فرایند ثبت اختراع با استفاده از سیستم تحقیقی (پیش‌آزمایشی)، با استفاده از گروه‌های حرفه‌ای محققان و بازرسان، ریسک مواجهه با اختراعات ثبت‌شده نامعتبر و «نرخ خطا» کاهش می‌یابد (Merges, 1999: 593). البته اتخاذ نظام ثبتی که در آن به‌دقت‌همة اطلاعات وارده بررسی شوند، گران و دشوار است و نیروی انسانی وسیعی را می‌طلبد و زمان بررسی حقوق مورد تقاضا برای ثبت را افزایش می‌دهد (wen & Matsaneng, 2014: 9). لکن باید توجه داشت که تفکر پنهان در ورای این شیوه ثبت اختراع، آن است که جامعه نمی‌خواهد هزینه‌های ناشی از ثبت اختراعات نامعتبر را تحمل کند و نرخ بالای هزینه‌های اجتماعی ناشی از اطلاعات نادرست ثبت‌شده برای توجیه هزینه‌های داشتن یک «اداره ثبت واقعی» که اطلاعات صحیح را ثبت کند، کافی است (Merges, 1999: 593).

یک اقتصاددان ممکن است از این مباحث این‌گونه نتیجه بگیرد که این همان تفکر و تصور سنتی از مداخله دولت برای غلبه بر اوضاع و احوال ظاهری و کنترل اقتصاد است (Varian, Hal, 2014: 545-565). لکن باید توجه داشت که در شیوه ثبت اعلامی اشخاص خصوصی، صرفاً با پاسخ به علامت‌ها و سیگنال‌هایی که از بازار دریافت می‌کنند، اختراعات نامعتبر زیادی را تولید می‌کنند که به رشد قارچ‌گونه دعاوی این حوزه منجر می‌شود و این امر اثر جدی بر نوآوری خواهد داشت و نوعی بحران در سیستم ثبت اختراعات ایجاد خواهد کرد. از این‌رو در بسیاری از کشورها از جمله آمریکا دولت‌ها برای محدود کردن و جلوگیری از خسارات و هزینه‌های اجتماعی بیشتر گام برداشتند و به فکر ایجاد یا بازسازی سیستم ثبت حقوق مالکیت صنعتی افتادند و با اتخاذ سیستم تحقیقی، موفق به کاهش هزینه‌های اجتماعی تعداد زیاد

اختراعات نامعتبر از جمله هزینه‌های مبادله‌ای مانند هزینه کسب اطلاعات در خصوص اعتبار اختراع، شده و در نتیجه منافع سیستم ثبت اختراع را افزایش داده‌اند (Merges, 1999: 596-589). مثال دیگر از «اهمیت قابلیت اعتماد به اطلاعات ثبتی» و لزوم وجود استانداردهای بالا در بررسی ماهوی در فرایند ثبت مالکیت‌های صنعتی در «انتخاب» نوع نظام ثبت مالکیت صنعتی را در اتحادیه اروپا می‌توان مشاهده کرد. اروپا به «مارک‌ها و برندهای» قدرتمند وابسته است، این امر مستلزم حمایت قوی از علامت تجاری به‌گونه‌ای است که در برابر مجوزهای بهره‌برداری نادرست، عدم استفاده یا استفاده نادرست یا نقض مؤثر باشد. به همین علت در اتحادیه اروپا فرایندهای ثبت علامت تجاری باید با بررسی ماهوی با استانداردهایی با کیفیت بالا صورت گیرد. در چنین صورتی است که می‌توان «فرض اعتبار»^۱ اطلاعات ثبت‌شده را کرد، زیرا علامت‌های تجاری ثبت‌شده باید شفاف، قابل اعتماد، استوار و نامتناقض و سازگار با کسب‌وکار باشند که این امر صرفاً در پرتو سیستم تحقیقی امکان‌پذیر است (Commission of the European Communities, 2008: 7).

در نظام حقوقی ایران، بررسی قوانین و مقررات مربوطه تا پیش از ق.ث.ا.ط.ع. مصوب ۱۳۸۶ نشان می‌دهد که تا قبل از وضع این قانون، نوعی ثنویت یا دوگانگی در سیستم ثبت مالکیت‌های صنعتی وجود داشته و در برخی زمینه‌ها سیستم اعلامی و در برخی زمینه‌های دیگر سیستم تحقیقی اعمال می‌شده است؛ هرچند در این دوران، غلبه با استفاده از سیستم ثبت اعلامی است. ماده ۳۶ قانون ثبت ع.ا. ۱۳۱۰ سیستم ثبت اعلامی را در ثبت اختراعات پذیرفته و بر عدم سندیت ورقة اختراع در خصوص رعایت شرایط ماهوی آن و عدم تعیین دارنده حق دلالت کرده و امکان طرح دعوا خلاف مفاد آن را پذیرفته بود و صرف عدم سابقه ثبت آن اختراع کافی برای ثبت و صدور پروانه ثبت اختراع به نام متقاضی (مخترع) بود و شرایط ماهوی بررسی نمی‌شد. اداره ثبت مسئول صحت و سقم اختراع نبود، بلکه مخترع شخصاً پاسخگو بود و اگر شخص یا اشخاصی ادعایی در خصوص اختراع ثبت‌شده داشتند، باید در محاکم ذی‌صلاح قضایی با خوانده قرار دادن مخترع، اقامه دعوا می‌کردند و نتیجه رسیدگی و صدور حکم قطعی بیانگر واقعیت امر بود. با وجود اعلامی بودن ثبت اختراعات براساس قانون علائم و اختراعات ۱۳۱۰، در بعضی زمینه‌ها مانند نرم‌افزارهای رایانه‌ای یا ارقام گیاهی «روش تحقیقی» توسط مرجع ثبت اعمال می‌شد. به‌طور مثال مطابق ماده ۸ «قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای» مصوب ۱۳۷۹، ثبت نرم‌افزارهای موضوع مواد ۱ و ۲ این قانون پس از صدور تأییدیه فنی توسط شورای عالی انفورماتیک انجام می‌پذیرد و این شورا توسط کارشناسان خود به بررسی ماهوی نرم‌افزار خواهد پرداخت. البته موارد پیش‌بینی اعمال

1. Presumption of Validity

سیستم تحقیقی توسط مقنن بسیار محدود بود و غلبه با اعمال سیستم اعلامی توسط مرجع ثبت در ثبت مالکیت صنعتی بود.

استفاده از سیستم ثبت اعلامی در ثبت مالکیت صنعتی سبب می‌شد که اطلاعات ثبت‌شده در سیستم ثبتی قابل اعتماد نباشد و در بازار معاملات نتوان به گواهی اختراع یا گواهی ثبت علامت تجاری اعتماد کرد. علاوه بر آن اصل بر عدم اعتبار اطلاعات ثبت‌شده بود و بار اثبات صحت آنها به عهده دارنده گواهی ثبت مالکیت صنعتی قرار می‌گرفت و او را با دعاوی متعدد و هزینه‌های ناشی از آن مواجه می‌کرد. بنابراین، مفاد ماده ۳۶ قانون ۱۳۱۰ به‌خوبی نشان می‌دهد که «حق دسترسی به اطلاعات» به‌هیچ‌وجه در قانون مزبور مورد توجه نبوده، زیرا یکی از مبانی و اصول اولیه این حق یعنی «قابلیت اعتماد و صحت و اعتبار اطلاعات» در چنین سیستمی تأمین نمی‌شده است. پس منطقی می‌نمود که برای جلوگیری از هزینه‌های اجتماعی ناشی از ثبت مالکیت نامعتبر در اثر اعمال سیستم ثبت اعلامی و نیز کاهش ریسک خطر در معاملاتی که اشخاص ثالث با دارنده این حقوق منعقد می‌کنند و فراهم کردن منبع اطلاعاتی معتبر در خصوص حقوق و محدودیت‌های ناظر بر حقوق مالکیت صنعتی در سیستم ثبت مالکیت‌های صنعتی تجدیدنظری صورت گیرد. با وضع ق.ث.ا.ط.ع مصوب ۱۳۸۶ این سؤال مطرح شد که آیا سیستم ثبتی مالکیت صنعتی به‌منظور رهایی از مشکلات ناشی از ثبت مالکیت صنعتی نامعتبر چاره‌ای اندیشیده است؟ آیا شرایط ماهوی مالکیت صنعتی ارائه‌شده برای ثبت با اعمال سیستم تحقیقی بررسی می‌شود؟ آیا گام مؤثری در قانون مزبور در راستای تأمین حق دسترسی به اطلاعات برداشته شده است؟

مطابق ماده ۳ ق.ث.ا.ط.ع مصوب ۱۳۸۶، گواهی‌نامه اختراع سندی است که برای حمایت از اختراع صادر می‌شود و به دارنده آن حقوق انحصاری اعطا می‌کند. در این ماده مقنن برخلاف ماده ۳۶ قانون سابق از سندیت داشتن گواهی‌نامه اختراع سخن به میان آورده است؛ سندی که نزد مأمور رسمی در حدود صلاحیت او بر طبق مقررات قانونی تنظیم شده و بنابراین مطابق ماده ۱۲۸۷ قانون مدنی سند رسمی محسوب می‌شود. همچنین، ماده ۱۳ قانون مزبور تصریح می‌کند که اداره مالکیت صنعتی اظهارنامه ثبت اختراع، را از نظر انطباق با «شرایط مندرج در قانون و آیین‌نامه» بررسی و سپس اقدام به ثبت می‌کند. بنابراین، ماده ۱۳ به لزوم بررسی شرایط مندرج در قانون و آیین‌نامه به‌طور عام توسط مرجع ثبت برای ثبت اختراع اشاره کرده است. با توجه به آنکه شرایط مقرر در قانون اعم از شرایط ماهوی از جمله شرایط مذکور در ماده ۲ قانون و شرایط شکلی است، از این‌رو مقنن کارکرد ارائه اطلاعات صحیح و قابل اعتماد از طریق جلوگیری از ثبت اختراعات نامعتبر را در وضع قانون جدید مدنظر داشته و به همین منظور به‌دنبال آن بوده است که در وضع قانون جدید، سیستم ثبت تحقیقی یا

پیش‌آزمایشی را جایگزین شیوه‌ اعلامی کند. تحولی که در بسیاری از کشورهای اروپایی با پی بردن به هزینه‌های اجتماعی بالای سیستم اعلامی و آثار منفی آن بر نوآوری و امنیت معاملات حوزه مالکیت صنعتی اتفاق افتاد و در بسیاری از قوانین نمونه شایان ملاحظه است (Merges, 1999: 596-589). همین مبنا را در ماده ۳۹ این قانون می‌توان ملاحظه کرد که در خصوص ثبت علامت تجاری مقرر می‌دارد: «هر گاه اداره مالکیت صنعتی تشخیص دهد که شرایط مندرج در این قانون رعایت شده است علامت را ثبت کرده...». هرچند مفاد ماده ۲۷ قانون مذکور در خصوص ثبت طرح صنعتی، اداره مالکیت صنعتی را موظف به بررسی مطابقت اظهارنامه با مفاد برخی مواد این قانون دانسته و ممکن است این ابهام را به وجود آورد که در خصوص طرح‌های صنعتی شیوه ثبت تحقیقی به‌طور کامل موردنظر مقنن نبوده، لکن لزوم تأمین کارکرد اطلاع‌رسانی سیستم‌های ثبتی توسط مقنن و توجه به فلسفه و هدف موجود در سایر مواد قانون از جمله مواد ۱۳ و ۳۹ مورد اشاره و توجه به ماده ۸۲ آیین‌نامه اجرایی این قانون که در خصوص ثبت طرح صنعتی بررسی همه شرایط مقرر در قانون را لازم دانسته، باب این تفسیر را باز می‌کند که در ثبت طرح‌های صنعتی هم باید قائل به تحقیقی بودن شیوه ثبت بود. تصریح به تکلیف مرجع ثبت به بررسی اظهارنامه ثبت اختراع از لحاظ انطباق با شرایط شکلی و ماهوی مندرج در قانون و آیین‌نامه اجرایی در ماده ۲۸ آیین‌نامه اجرایی ق.ث.ا.ط.ع مصوب ۱۳۸۶ و پیش‌بینی امکان استعمال توسط مرجع ثبتی از مراجع ذی‌ربط و متخصصان و کارشناسان برای احراز شرایط ماهوی اختراع در تبصره نخست ذیل همین ماده نیز مؤید همین دیدگاه است. علاوه بر آن، پس از آنکه ماده ۱۷ قانون برنامه پنجم توسعه به منظور حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان دولت را مجاز می‌داند که نسبت به تأمین و پرداخت بخشی از هزینه ثبت اختراعات، تولید دانش فنی و حمایت مالی از تولیدکنندگان برای خرید دانش فنی و امتیاز اختراعات اقدام کند (بند و) تبصره ۳ مقرر می‌دارد: «سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است صرفاً پس از ارائه گواهی ممیزی علمی اختراعات از سوی مراجع ذی‌صلاح نسبت به ثبت اختراعات اقدام نماید»، یعنی این حمایت موجب نمی‌شود که ممیزی و بررسی صحت اختراع جدید نادیده گرفته شود.

بنابراین بررسی مفاد قانون هیچ تردیدی را باقی نمی‌گذارد که اعمال سیستم ثبت تحقیقی در فرایند ثبت مالکیت صنعتی در قانون مصوب ۱۳۸۶ موردنظر بوده و تحولی که در کشورهای دیگر اتفاق افتاد، در ایران نیز محقق شده است. متأسفانه در عمل مرجع ثبت شاید به این تحول و آثاری که در امنیت اقتصادی جامعه و رشد نوآور و تأمین «حق دسترسی به اطلاعات» دارد توجه نکرده است، به گونه‌ای که در عمل گاهی به نظر می‌رسد که با وجود این تحول قانونی همچنان سیستم ثبت اعلامی اعمال می‌شود.

۳.۲. به‌روزرسانی اطلاعات و حقایق ثبت‌شده (ثبت ثانویه)

۳.۲.۱. مفهوم و مینا

در بعد «جمع‌آوری اطلاعات و حقایق» این مسئله اهمیت دارد که اگر اطلاعات جمع‌آوری‌شده اولیه به‌روز نشوند، به‌سرعت منسوخ می‌شوند. برای جلوگیری از این امر، ثبت هر معامله یا تغییر بعدی حق مالکیت صنعتی باید الزامی شود که از آن تحت عنوان سیستم‌های ثبت ثانویه می‌توان نام برد. این سیستم‌ها مبتنی بر اصلاح اطلاعاتی است که برای اولین بار و در بدو ثبت یک حق مالکیت صنعتی به ثبت رسیده‌اند. البته صرف الزامی شدن ثبت این تغییرات به‌وسیله قانون، به‌روز شدن اطلاعات نظام ثبتی را تضمین نمی‌کند و سبب نمی‌شود که مردم به‌منظور ثبت معاملات و تغییرات ایجادشده در یک حق مالکیت صنعتی اقدام کنند، بلکه ایجاد انگیزه برای ثبت این امور به‌وسیله روش‌های مناسب و از طریق ضمانت اجراهای حقوقی و داشتن منافع قطعی، امکان به‌روزرسانی اطلاعات را بیشتر تضمین می‌کند. لزوم اطلاع‌رسانی به اشخاص ثالث اغلب، به‌عنوان یک استدلال حیاتی و مبنایی به‌منظور لزوم ثبت هر نوع تغییر در حقوق ثبت‌شده از جمله قراردادهای اجازه بهره‌برداری (لایسنس) به‌کار می‌رود، زیرا امکان احترام به منافع اشخاص ثالث از طریق ثبت این قراردادها وجود دارد (Birstonas & Klimkevičute, 2014: 92). بنابراین، عمومیت دادن و انتشار حق مالکیت خصوصی پیش‌شرطی برای الزام و اجرای این حقوق در برابر اشخاص ثالث است (De Groot, 2007: 164)، زیرا لزوم ارائه اطلاعات به اشخاص ثالث این مسئله را مطرح می‌کند که آیا یک قرارداد اجازه بهره‌برداری از علامت تجاری که به ثبت نرسیده است در برابر اشخاص ثالث قابل استناد است یا خیر.

برای به‌روزرسانی اطلاعات سیستم ثبتی در جهت تأمین حق دسترسی اطلاعات در سیستم مالکیت صنعتی لازم است سیستم‌های ثبت ثانویه مالکیت صنعتی از این نظر تحلیل شوند:

۳.۲.۲. سیستم‌های ثبت ثانویه مالکیت صنعتی

از دیدگاه تطبیقی، دو مفهوم از «ثبت مالکیت صنعتی» در دنیا وجود دارد:

الف) کارکرد سیستم ثبتی به صرف «تأیید وجود» حق مالکیت صنعتی محدود می‌شود. بنابراین ثبت، صرفاً در خصوص وجود یا نبود یک حق مالکیت صنعتی اطلاعات به اشخاصی ارائه می‌دهد که مایل‌اند مطمئن شوند که فعالیت آنها با حق مالکیت صنعتی ثبت‌شده‌ای در تعارض است یا خیر و آیا آن را نقض می‌کند یا خیر؟ (Kelli et al., 2016: 9). در این مفهوم از «ثبت مالکیت صنعتی»، صرف ثبت اولیه اطلاعات در خصوص یک حق مالکیت صنعتی کفایت می‌کند و نیاز به «به‌روزرسانی» اطلاعات اولیه ثبت‌شده نیست، زیرا سیستم ثبتی قرار

است صرفاً وجود یا نبود یک حق مالکیت صنعتی را تأیید کند و به هیچ وجه درباره دارنده حق و واگذاری آن یا محدودیت‌های وارده بر آن مثل واگذاری مجوز بهره‌برداری یا توثیق حق اطلاعاتی را ارائه نمی‌کند و اطلاعات اولیه ثبت‌شده نیز در خصوص موارد اخیرالذکر برای اشخاص ثالث قابل اتکا نیست. بی‌تردید پذیرش این مفهوم از ثبت مالکیت صنعتی با حق دسترسی به اطلاعات در تعارض خواهد بود.

ب) مفهوم دوم مبتنی بر فهم گسترده‌تری از کارکردهای ثبت است، زیرا در این مفهوم ثبت «امنیت حقوقی» معاملات مالکیت صنعتی را ارتقا می‌دهد. در چنین سیستمی، علاوه بر اعلام وجود یک حق مالکیت صنعتی ثبت‌شده، اطلاعاتی که برای انعقاد یک معامله معتبر و تصمیم‌گیری در خصوص انعقاد یا عدم انعقاد آن لازم است، مثل اطلاعات مربوط به شخص مالک و میزان حق او و محدودیت‌های وارد بر آن نیز ارائه می‌شود. در چنین سیستمی مقنن در پی راه‌حلی است که اطلاعات مهم و تغییرات در اطلاعات ثبت‌شده به ادارات ثبت ارسال و در دفاتر ثبتی ثبت شود. این مفهوم از سیستم ثبتی که مبتنی بر حمایت از «اتکا و اعتماد اشخاص ثالث به اطلاعات ثبت‌شده» و تأمین حق دسترسی به اطلاعات در سیستم ثبتی است (Kelli et al., 2016: 9)، مستلزم به‌روزرسانی اطلاعات همه معاملات ناظر بر حق مالکیت صنعتی است که منجر به تغییر «مالک» و «دارنده حق» و «میزان حق» اوست و به دو روش در دنیا اعمال می‌شود:

روش اول: اعطای اثر ایجاد به ثبت: براساس این روش ثبت شرط صحت معاملات مالکیت صنعتی است؛ **روش دوم:** اعطای اثر تأییدی به ثبت: براساس این روش ثبت شرط قابلیت استناد معاملات مالکیت صنعتی در برابر اشخاص ثالث است.

در این مفهوم از «ثبت مالکیت صنعتی» که به دور روش مذکور اجرا می‌شود، علاوه بر اطلاع‌رسانی درباره «وجود» حق مالکیت صنعتی، دارنده حق و میزان حق وی نیز معین می‌شود و امکان حمایت از اشخاص ثالث طرف معامله با مالک ثبت‌شده از طریق ارائه اطلاعات صحیح ثبتی فراهم می‌گردد. در نتیجه هر دو روش مزبور علاوه بر کارکرد اطلاع‌رسانی، کارکرد حمایتی سیستم ثبتی را تأمین می‌کند و در صورت تحقق معامله معارض، معامله‌ای را که ثبت شده است، مقدم می‌دارند؛ اعم از آنکه معامله دیگر را باطل (سیستم ایجاد) یا غیرقابل استناد در برابر ثالث (سیستم تأییدی) بدانند. بنابراین به‌عنوان نتیجه می‌توان گفت که در این مفهوم، ثبت در یکی از مراحل انتقال یا اثرگذاری قراردادهای مالکیت صنعتی تأثیر دارد (طباطبائی حساری، ۱۳۹۶: ۳۰۵-۳۰۴) و در نتیجه به‌روزرسانی اطلاعات ثبتی تضمین شده و «حق دسترسی به اطلاعات» به‌طور کامل تأمین می‌شود.

مقنن ایرانی، در ق.ث.ا.ط.ع.، به ثبت اولیه اطلاعات مربوط به مالکیت ثبت شده اکتفا نکرده است و به منظور به روزرسانی تمامی اطلاعات ثبت شده، مقرراتی را در خصوص لزوم ثبت تغییرات بعدی مالکیت مقرر می‌دارد و با پذیرش «روش تأییدی» مفهوم دوم «ثبت مالکیت صنعتی» را مورد توجه قرار می‌دهد. مواد ۴۸ و ۵۰ قانون مزبور ثبت هر گونه تغییر در حقوق مالکیت حقوق ثبت شده و مجوزهای بهره‌برداری از این حقوق را الزامی و تأثیر آنها در برابر اشخاص ثالث را منوط به ثبت کرده است. به روزرسانی اطلاعات ثبت شده در مواد ۴۷، ۴۹، ۵۷، ۶۲، ۹۹ و ۱۴۶ و تبصره‌های مواد ۳۱، ۸۷ و ۱۲۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور نیز مورد تأکید قرار گرفته است.

منوط کردن تأثیر تغییرات و انتقالات حقوق مالکیت صنعتی در برابر اشخاص ثالث به ثبت این تغییرات و تعیین ضمانت اجرای عدم ثبت تغییرات و انتقالات صورت گرفته با لحاظ اشخاص ثالث در مواد مزبور از یک سو، و توجه به این مسئله که تعیین ضمانت اجرا در هر مقرره‌ای با توجه به مبنا و فلسفه وجودی آن مقرر باید صورت گیرد، از سوی دیگر، نشان می‌دهد که «لزوم اطلاع‌رسانی به اشخاص ثالث» در خصوص مالکیت صنعتی و فراهم کردن تقارن اطلاعات میان متعاملان در بازار مبادلات این اموال یکی از مبانی مورد توجه در وضع قانون مذکور است و مقنن ایرانی با پذیرش مفهوم دوم از «ثبت مالکیت صنعتی» و اعمال یکی از روش‌های آن (نظام تأییدی) جنبه‌ای دیگر از حق دسترسی به اطلاعات را تأمین کرده است.

۴. بازیابی اطلاعات ثبت شده

مدیریت ریسک معاملاتی از طریق تأمین «حق دسترسی به اطلاعات» زمانی کامل می‌شود که اطلاعات به سرعت کافی قابل بازیابی باشند. معاملات در بازار اغلب در یک دوره زمانی حساس صورت می‌گیرند. شخصی مانند منتقل‌الیه و مجوزگیرنده حق اختراع یا طرح صنعتی با علامت تجاری، برای تصمیم‌گیری در دوره زمانی مشخص، مایل به اطمینان از ادعای مالکیت فروشنده یا انتقال‌دهنده و مجوزدهنده است. اگر اطلاعات نتواند به سرعت کافی از دفاتر و سیستم ثبتی بازیافت و در دسترس قرار گیرد، معاملاتی که بالقوه برای گردش اقتصادی جامعه مفید است، ممکن است منعقد نشوند. از این رو باید نظام‌های کارآمد ثبتی طراحی شوند که سعی در افزایش سطح کیفیت دستیابی عموم به اطلاعات ثبت شده دارند (Palmer, 1998: 90-91). نظام حقوقی ایران نیز در قوانین و مقررات در خصوص ثبت مالکیت صنعتی، به «جمع‌آوری و به روزرسانی اطلاعات» اکتفا نکرده است، بلکه به درستی، جنبه و بعد دیگر کارکرد اطلاع‌رسانی سیستم ثبتی یعنی «دسترسی به اطلاعات ثبت شده» را مورد توجه قرار داده و در ماده ۵۴ ق.ث.ا.ط.ع.، قابلیت دسترسی همگان به اطلاعات مزبور را مطابق آیین‌نامه

اجرائی پیش‌بینی کرده است. بنابراین حق دسترسی به اطلاعات برای «همگان» و بدون محدودیتی در قانون مذکور پیش‌بینی شده و صرفاً ترتیب و نحوه دسترسی اطلاعات به آیین‌نامه اجرایی واگذار شده است. لکن آیین‌نامه اجرایی قیدی را به عمومیت حق دسترسی به اطلاعات پیش‌بینی شده در ماده فوق اضافه کرده و در ماده ۱۶۸ بیان می‌دارد: «اطلاعات اولیه... به تشخیص مرجع ثبت قابل دسترسی عموم به‌طور مستقیم یا از طریق الکترونیکی خواهد بود...» ماده مزبور ضمن سخن گفتن از «اطلاعات اولیه» که مفهوم و دامنه آن به‌طور دقیق مشخص نیست، قید «به تشخیص مرجع ثبت» را به حق دسترسی عموم که در قانون پیش‌بینی شده است وارد نموده است و به این طریق امکان جلوگیری از حق دسترسی به اطلاعات یا محدود کردن آن را بدون تعیین مبنای مشخص و برخلاف «حق دسترسی به اطلاعات» در سیستم ثبتی فراهم کرده است. صرف‌نظر از این ایراد بنیادین وارد بر ماده مزبور که آیین‌نامه نمی‌تواند قیدی را به قیود قانونی اضافه کند و صرفاً باید فرایند اجرای قانون را مشخص کند، هرچند کارکرد دستیابی به اطلاعات ثبت‌شده در خصوص دارایی‌ها باید با حفظ حریم خصوصی اشخاص صورت گیرد و باید میان اطلاعات قابل دستیابی و اطلاعات مربوط به حریم خصوصی اشخاص تفکیک قائل شد، لکن تشخیص این امر را نمی‌توان بدون ارائه مبنا و ملاک قانونی به دست مرجع ثبتی سپرد. علاوه بر آن دقت در مفاد این ماده نشان می‌دهد که با وجود تصریح مقنن بر تعیین شیوه دستیابی عموم به اطلاعات ثبت‌شده در آیین‌نامه اجرایی، ماده مزبور صرفاً به امکان دسترسی به‌صورت مستقیم و الکترونیکی اشاره کرده و شیوه دسترسی به‌ویژه در روش مستقیم را به‌طور دقیق مشخص نکرده است. مقایسه ق.ث.ا.ط.ع و آیین‌نامه اجرایی آن با قانون ث.ع.ا. پیشین نشان می‌دهد که از نظر شیوه دسترسی به اطلاعات به‌عنوان یکی از ابعاد مهم حق دسترسی به اطلاعات در سیستم ثبتی، مقررات جدید نسبت به مقررات پیشین گامی به عقب برداشته است، زیرا ماده ۴۲ ق.ث.ع.ا. ۱۳۱۰ مراجعه به کلیه اسناد و اوراق مربوط به ثبت هر اختراع پس از صدور ورقه اختراع را آزاد دانسته و امکان دسترسی «هر شخصی» را بدون هیچ محدودیتی و به صرف پرداخت هزینه به اطلاعات ثبتی پیش‌بینی کرده بود.

۵. نتیجه‌گیری

از عمده‌ترین هزینه‌های معامله در چرخه اقتصادی، هزینه کسب اطلاعات ایمن و قابل اعتماد است، زیرا ارائه اطلاعات به بازار ناقص و توزیع آن، نامتقارن است. تأمین «حق دسترسی به اطلاعات» در فرایند یک معامله اقتصادی سبب می‌شود، متعاملان به اطلاعات صحیح و لازم برای کاهش ریسک اقتصادی دست یابند. همین امر سبب شده است که تأمین «حق دسترسی

به اطلاعات»، که به مجموع دو کارکرد «اطلاع‌رسانی» و کارکرد «حمایتی» سیستم ثبتی اطلاق می‌شود، به‌عنوان یکی از مبانی انتخاب سیستم ثبتی مناسب در حیطه مالکیت صنعتی در دنیا مورد توجه قرار گیرد و سیستم ثبتی انتخاب شود که با ارائه اطلاعات صحیح و به‌روزرسانی‌شده «وضعیت حقوقی» مالکیت صنعتی را برای اشخاص ذی‌نفع به‌طور قابل اعتمادی تعیین کند و سبب کاهش ریسک معاملاتی شود.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تأمین «حق دسترسی به اطلاعات» در سیستم ثبتی مستلزم توجه همزمان به همه ابعاد این حق یعنی دو بعد «جمع‌آوری حقایق و اطلاعات» و «دسترسی به اطلاعات ثبت‌شده» است. در بعد اول، از یک سو، سیستم ثبتی که برای اولین بار اطلاعات در مورد یک حق را جمع‌آوری می‌کند، باید قابلیت تضمین صحت اطلاعات ثبت‌شده را داشته باشد و علاوه بر آن روش دقیقی برای به‌روزرسانی اطلاعات ثبت‌شده اتخاذ کند. در غیر این صورت اطلاعات به‌سرعت منسوخ خواهند شد. در خصوص ثبت اولیه حقوق مالکیت صنعتی و فرایند آن دو شیوه «ثبت تحقیقی» و «ثبت اعلامی» در دنیا به‌کار می‌رود. بررسی تحول شیوه‌های ثبتی در کشورهای مختلف از جمله آمریکا در این پژوهش نشان داد در شیوه اول که بدون هیچ رسیدگی ماهوی نسبت به ثبت مالکیت صنعتی اقدام می‌شود، اطلاعات موجود در سیستم ثبتی به‌هیچ‌وجه قابل اعتماد نیست و چنین سیستمی نمی‌تواند هیچ تضمینی در خصوص صحت اطلاعات ثبت‌شده ارائه دهد. این شیوه که هزینه‌های اجتماعی بسیاری را تحمیل می‌کند، از منظر «حق دسترسی به اطلاعات» ایراد دراد و به‌دلیل عدم اطمینان به اطلاعات ثبت‌شده در آن، دعاوی متعدد در خصوص اعتبار یا عدم اعتبار حق ثبت‌شده مطرح می‌شود که این امر با کارکرد «اطلاع‌رسانی» سیستم ثبتی و در نتیجه «حق دسترسی به اطلاعات» در تعارض است. لکن در شیوه دوم، پیش از ثبت، حق مالکیت صنعتی بررسی ماهوی شده و صحت و سقم آن بررسی می‌شود. بنابراین روش مزبور، با ثبت اطلاعات صحیح و فراهم کردن قابلیت استناد به آن، سبب کاهش دعاوی در خصوص اعتبار حق مالکیت صنعتی ثبت‌شده و کاهش هزینه‌های اجتماعی ناشی از ثبت اطلاعات نادرست می‌شود و می‌تواند زمینه «حق دسترسی به اطلاعات» را فراهم کند. بنابراین تأمین کارکرد اطلاع‌رسانی سیستم ثبت را باید عامل تمایل به اتخاذ سیستم تحقیقی در ثبت اولیه مالکیت‌های صنعتی دانست. علاوه بر آن، «به‌روزرسانی اطلاعات ثبت‌شده» و جلوگیری از منسوخ شدن اطلاعات و حقایق جمع‌آوری‌شده در سیستم ثبتی مستلزم آن است که مفهومی از «ثبت مالکیت صنعتی» مورد پذیرش قرار گیرد که مبتنی بر فهم گسترده از کارکردهای ثبت باشد و تأمین «امنیت حقوقی» معاملات مالکیت صنعتی را هدف قرار دهد. به آن معنا که سیستم ثبتی باید بتواند نه‌تنها در خصوص «وجود یک حق مالکیت صنعتی» بلکه در خصوص دارنده حق و مالک و

میزان حق او اطلاعات دقیقی را ارائه کند که این امر مستلزم الزامی شدن ثبت تمام معاملات و تغییرات در خصوص حق مالکیت صنعتی پس از ثبت اولیه آن است. نظام‌های حقوقی که این مفهوم از ثبت مالکیت صنعتی را پذیرفته‌اند، به دو روش تأییدی (ثبت شرط قابلیت استناد معاملات) و ایجاد (ثبت شرط صحت معاملات) آن را اعمال می‌کنند که در هر دو روش به دلیل آنکه در نتیجه یکسان بوده و معامله‌ای که در سیستم ثبتی به ثبت نرسیده است و امکان اطلاع از آن توسط اشخاص ثالث وجود ندارد در برابر این اشخاص معتبر نیست، به روزرسانی اطلاعات ثبتی تضمینی شده و هر دو از لحاظ ایجاد امنیت معاملات و تضمین قابلیت اتکا به اطلاعات ثبت شده برای اشخاص ثالث، کارکرد حمایتی یکسانی دارند و در نتیجه بعد دیگری از «حق دسترسی به اطلاعات» در این مفهوم از ثبت تأمین می‌شود.

بررسی مفاد ق.ث.ا.ط.ع ایران ۱۳۸۶ به خوبی نشان می‌دهد که «حق دسترسی به اطلاعات» در سیستم ثبت مالکیت صنعتی، در مواد مختلف این قانون مورد توجه مقنن بوده است. نکته درخور توجه در حوزه ثبت مالکیت صنعتی آن است که تمامی ابعاد حق دسترسی به اطلاعات در سیستم ثبتی شامل جمع‌آوری اطلاعات اولیه، به روزرسانی اطلاعات ثبت شده و دستیابی به اطلاعات ثبت شده توسط عموم در مواد مختلف قانون مزبور مورد توجه است. البته، بررسی قوانین و مقررات مربوطه تا پیش از ق.ث.ا.ط.ع ۱۳۸۶ نشان می‌دهد که در نظام حقوقی ایران تا قبل از وضع این قانون، نوعی ثنویت یا دوگانگی در سیستم ثبت اولیه مالکیت‌های صنعتی وجود داشته و در برخی زمینه‌ها سیستم ثبت اعلامی و در برخی زمینه‌های دیگر سیستم ثبت تحقیقی اجرا می‌شده است، هرچند در این دوران، غلبه با استفاده از سیستم اعلامی است. از آنجا که استفاده از سیستم ثبت اعلامی در ثبت مالکیت‌های صنعتی سبب می‌شد که اطلاعات ثبت شده در سیستم ثبتی قابل اعتماد نباشد و در بازار معاملات نتوان به گواهی‌های ثبتی اعتماد کرد، بنابراین برای جلوگیری از هزینه‌های اجتماعی ناشی از ثبت مالکیت‌های نامعتبر در اثر اعمال سیستم اعلامی و برای کاهش ریسک خطر در معاملاتی که اشخاص ثالث با دارنده این حقوق منعقد می‌کنند و فراهم ساختن منبع اطلاعاتی معتبر در خصوص حقوق و محدودیت‌های ناظر بر حقوق مالکیت صنعتی در سیستم ثبت مالکیت‌های صنعتی در قانون مصوب ۱۳۸۶ از منظر تأمین حق دسترسی به اطلاعات تجدیدنظری صورت گرفت. اشاره به سندیت گواهی اختراع در ماده ۳ قانون جدید (برخلاف ماده ۳۶ قانون سابق) و تصریح به لزوم رعایت همه «شرایط مندرج در قانون و آیین‌نامه» (اعم از ماهوی و شکلی) در این قانون و آیین‌نامه آن نیز مؤید اتخاذ سیستم تحقیقی در ثبت اولیه توسط مقنن است که مطالعات نشان داد تأمین‌کننده بعد اول حق دسترسی به اطلاعات است. اما با وجود اتخاذ سیستمی مؤثر در ایفای کارکرد اطلاع‌رسانی و تأمین حق دسترسی به اطلاعات توسط مقنن، در عمل این سیستم

به‌طور دقیق اعمال نمی‌شود و بررسی در زمان ثبت مالکیت صنعتی به‌طور دقیق صورت نمی‌گیرد. بنابراین، با توجه به وجود مبنای قانونی برای اعمال سیستم تحقیقی، سازمان ثبت اسناد و املاک (اداره مالکیت صنعتی) باید در زمینه اتخاذ ابزارهای دقیق جهت بررسی ماهوی مالکیت صنعتی ارائه‌شده برای ثبت در راستای تأمین حق دسترسی به اطلاعات اقدام کند. مقنن به‌درستی به «جمع‌آوری و به‌روزرسانی اطلاعات» مربوط به مالکیت صنعتی ثبت‌شده اکتفا نکرده است، بلکه با فهم گسترده‌ای از کارکردهای ثبتی مفهوم وسیع «ثبت مالکیت صنعتی» را پذیرفته و جنبه و بعد دیگر کارکرد اطلاع‌رسانی و بعد حمایتی حق دسترسی به اطلاعات را مورد توجه قرار داده و ثبت تمام معاملات و تغییرات بعدی حق مالکیت صنعتی ثبت‌شده را الزامی اعلام کرده است و معاملات و تغییراتی را که به ثبت نرسند، در برابر اشخاص ثالث غیر قابل استناد اعلام کرده است (مواد ۴۸ و ۵۰). لکن در خصوص بعد «دسترسی به اطلاعات ثبتی» هرچند مقنن آن را نیز مورد توجه قرار داده و حق دسترسی به اطلاعات را برای عموم در این قانون پیش‌بینی کرده است، لکن آیین‌نامه اجرایی با منوط کردن امکان دسترسی به اطلاعات به تشخیص مرجع ثبتی آن هم بدون ارائه ملاک و معیار مشخص سبب شده است عملاً حق دسترسی به اطلاعات مخدوش شود، از این رو پیشنهاد می‌شود آیین‌نامه اجرایی از این لحاظ با بازگشت به اطلاق قانون در این خصوص، اصلاح و شیوه‌های دستیابی به‌طور دقیق تبیین شود.

منابع

الف) فارسی

۱. امامی، اسدالله (۱۳۹۰). حقوق مالکیت صنعتی، تهران: میزان
۲. بهادری جهرمی، زهرا (۱۳۹۵). شیوه مطلوب احراز نقض حق اختراع در حقوق ایران با نگاهی به دکترین معادل‌ها، رساله دکتری حقوق خصوصی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.
۳. حبیبی، سعید (۱۳۹۴). جزوه آموزشی حقوق مالکیت صنعتی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.
۴. حبیبی، سعید؛ بهادری جهرمی، زهرا (۱۳۹۶). «مطالعه تطبیقی شیوه تدوین قوانین و تأثیر آن بر فرایند ثبت اختراع؛ مطالعه موردی یک اختراع ثبت‌شده در ایران و آمریکا»، مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۸، ش ۲.
۵. طباطبائی حصار، نسرين (۱۳۹۴). «کارکردهای اقتصادی ثبت رسمی املاک در پرتو آموزه کارایی اقتصادی»، فصلنامه تحقیقات حقوقی، ش ۷۲.
۶. ----- (۱۳۹۶). «نقش ثبت در فرایند انتقال حقوق مالکیت صنعتی: تحلیل سیستم‌های ثبت انتقال حقوق مالکیت صنعتی در دنیا»، فصلنامه مطالعات حقوق خصوصی، دوره ۴۷، ش ۲.

ب) خارجی

7. Aynès, Laurent; Crocq, Pierre (2003). "Droit Civil (Les Sûreté, la Publicité foncière)" *Juridiques Associées*, Paris.
8. Birstonas, Ramunas; Klimkeviciute, Danguole (2014). "PROBLEMATIC ASPECTS OF THE APPLICATION OF THE PRINCIPLE OF EXHAUSTION OF TRADEMARK RIGHTS IN THE EU (EEA) AND OF ITS INTERRELATION WITH CONTRACT LAW: POSSIBLE SOLUTIONS?" *European Scientific Journal*, 10.19, p.92

9. Byamugisha, Frank F.k (1999). *How Land Registration Affects Financial Development and Economic Growth in Thailand*, World Bank Publications, p.3-4
10. Commission of the European Communities (2008). *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE (An Industrial Property Rights Strategy for Europe)*, Brussels, COM (2008) 465/3.
11. Dagot, Michel et Frémont, Paul (2003). *Publicité foncière (généralités)*, Juris- Classeur (Civil Annexes- fasc 30), Groupe LexisNexis, p. 15
12. De Groot, Selma (2007). "Fiduciary Transfer and Ownership" u: (ed.) Faber, Wolfgang; Lurger, Brigitta, Rules for the Transfer of Movables A Candidate for European Harmonisation or National Reforms?, *European Legal Studies Sellier*, Vol. 6. Walter de Gruyter, p. 164.
13. Kelli, Aleksei; Värvi, Age; Mets, Tõnis; Mantrov, Vadim; Birštonas, Ramūnas; Ginter, Carri (2016). "Different Regulatory Models of Transfer of Industrial Property Rights in the Baltic States: A Plea for Harmonized Approach", *International Comparative Jurisprudence*, 2 (1). Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S235166741630004X>, 2018/10/6.
14. Kelli, Aleksei (2015). "The conceptual bases for codifying Estonia 's IP law and the main legislative changes: From the comparative approach to embedding drafted law into the socio-economic context", *International Comparative Jurisprudence*, 1.1. available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351667415000050>, 2018/10/6.
15. Merges, Robert P. (1999). "As many as six impossible patents before breakfast: Property rights for business concepts and patent system reform", *Berkeley Technology Law Journal* (14), p.593, available at: <https://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=2018/10/6>
16. Palmer, David (1998). "Security, Risk and Registration", *Land Use Policy*, Vol.15 (1), Elsevier, p. 90- 91. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264837797000367> 2018/10/6
17. Simler, Philippe et Delebecque, Philippe (2009). *Droit civil (Les Sûretés, La Publicité Foncière)*, 5e édition, Dalloz,
18. The International Association for the Protection of Intellectual Property (AIPPI), (2006), Adopted Resolution 2006 – *Contracts Regarding Intellectual Property Rights (Assignments and Licenses) and Third Parties*, Meeting: 2006 AIPPI World Congress – Gothenburg-Yearbook2006/1.
19. Van Erp, Sjeff (2013). "Contract and Property Law: Distinct, but not Separate", *European Review of Contract Law* 9(4). Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/sol3/papers.cfm?abstract_id=2340387. 2018/10/6
20. Varian, Hal R. (2014). *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach: Ninth International Student Edition*, WW Norton & Company, p.545-565
21. Wen, Yu-Fang; Matsaneng, Thapi (2014). "Patents, pharmaceuticals & competition: benefiting from an effective patent examination system.", available at: <http://compcom.co.za/www15.cpt4.host-h.net>
22. Zevenbergen, Jaap (2014). "A systems approach to land registration and cadaster", *Nordic journal of surveying and real estate research*, Vol 1.